

LTO Nederland

*bomen, vaste planten
en zomerbloemen*

Haagplanten

*voor stad, dorp
en landschap*

*Bomen zijn het geraamte van De Groene Stad. Heesters
mogen daarin niet ontbreken met hun diversiteit in vormen
en kleuren, evenals vaste planten die breed toepasbaar zijn.
En haagplantsoen? Dat is veelzijdiger dan u misschien wel
denkt. Het sortiment planten dat geschikt is om hagen van te
maken, biedt veel mogelijkheden. Voor stad, dorp en landschap.
En positieve bijdragen van diverse haagplanten aan klimaat
en biodiversiteit zijn wetenschappelijk aangetoond.*

Hagen zuiveren lucht langs straat het best

Langs straten en (snel)wegen zijn hagen de meest effectieve beplanting tegen luchtvervuiling. Haagplanten halen namelijk veel roet, een belangrijk deel van fijnstof, van nature uit de lucht. Tot 63% minder roet, zo hebben wetenschappers van het Global Centre for Clean Air Research aangetoond. Op verschillende plekken in de Engelse stad Guildford onderzochten zij het effect van bomen, hagen, en bomen gecombineerd met hagen op de luchtkwaliteit. De hagen zuiverden de lucht het best als de wind parallel langs de weg waaide, gevolgd door wind over de weg heen. Ook bomen gecombineerd met hagen zuiverden de lucht, maar bomen alleen deden dat helemaal niet: omdat hun kronen en bladerdekken te hoog zijn om uitlaatgassen van voorbijrijdend verkeer te filteren.

Meer dan de helft van de wereldbevolking woont in stedelijk gebied. Volgens de European Environmental Agency is de luchtvervuiling in veel steden te hoog en daarmee een belangrijk milieugezondheidsrisico. Met haagplanten kan dit dus het best en op een natuurlijke manier worden verkleind. Bovendien: stedelijke opwarming wordt tegengegaan door hagen. Een ander positief effect van hagen is dat ze het zicht op wegen en bijvoorbeeld industrie-terreinen wegnemen, waardoor mensen overlast door (vracht)verkeer als minder groot ervaren. Geluid houden ze in de praktijk echter nauwelijks tegen.

Heggen in landschap verbeteren biodiversiteit

Heggen vervullen belangrijke rollen in het landschap en de natuur. Ze vormen niet alleen een natuurlijke afbakening van bijvoorbeeld wegen of paden, waarmee de planten tevens het achterliggende gebied beschermen. Heggen zijn ook een rijke bron van voedsel voor fauna wanneer ze bloeiende soorten omvatten: bloesem in het voorjaar is goed voor bijen, en bessen in het najaar voor vogels. Vogels en andere dieren vinden in de struiken bovendien veilige plekjes om te nestelen of te schuilen.

Heggen hebben kortom een grote ecologische waarde. Uit onderzoek in Engeland en Duitsland, landen waar traditioneel veel heggen worden toegepast, blijkt dat in netwerken van heggen en houtwallen liefst 3.000 tot 7.000 soorten flora en fauna kunnen voorkomen. Hoe gevarieerder de heggen zijn, hoe beter dit is voor de biodiversiteit. Inheemse soorten genieten daarbij de voorkeur.

Inheems in Nederland en omliggende landen zijn bijvoorbeeld:

- Crataegus monogyna (meidoorn)
- Prunus spinosa (sleedoorn)
- Rhamnus cathartica (wegedoorn)
- Frangula alnus (sporkehout)
- Rosa canina (hondsroos)
- Rosa rubiginosa (egelandier)
- Alnus glutinosa (zwarte els)
- Salix alba (knotwilg)

Schoolhekken eruit, heggen en hagen erin

Rondom schoolpleinen, dagverblijven en openbare speeltuinen worden van oudsher hekwerken gezet, maar nu is het een trend om natuurlijke afrasteringen toe te passen: heggen of hagen van planten. Dit zorgt voor een stimulerende leeromgeving voor leerlingen, waardoor ze beter kunnen presteren. Dat is in diverse wetenschappelijke onderzoeken aangetoond. Door het natuurlijke groen en de groei en ontwikkeling van de planten kunnen leerlingen bovendien meer interesse krijgen in de natuur.

Heggen en hagen rondom schoolpleinen zijn daarnaast goed voor het klimaat, want een aanplant houdt meer water vast dan wanneer het regen via de riolering moet worden afgevoerd. De planten nemen daarnaast CO₂ (koolstofdioxide) op, ze geven O₂ (zuurstof) af aan de lucht en zuiveren deze bovendien van roet en andere fijnstof die schadelijk is voor de gezondheid. Bloeiende en vruchtdragende soorten trekken tot slot nuttige insecten als bijen en vlinders aan, en vogels.

Hagen in en rond parkjes

Mensen ervaren parkjes in steden en dorpen als kleine groene oases waar ze even tot rust

kunnen komen. Hagen zijn bij uitstek geschikt om parkjes, hoe klein ook, duidelijk af te scheiden van bijvoorbeeld verkeersdrukte. Ze geven dan beschutting. Binnen een haag kunnen plantvakken worden aangelegd met bloeiende planten of sierheesters met opvallende bladeren, vormen en kleuren. Samen met haagplanten maken deze de wisseling van de seizoenen duidelijk.

Ter inspiratie enkele voorbeelden van hagen in en rond parkjes:

Acer campestre (veldesdoorn)

Verdraagt snoeien en knippen probleemloos. Sierwaarde bestaat uit lichtgroene bladeren die in de herfst naar felgeel verkleuren.

Crataegus monogyna (meidoorn)

Goed te combineren met Acer campestre, bijvoorbeeld om-en-om planten als haag. Zo ontstaat een dichte haag die moeilijk is door te dringen.

Carpinus betulus (haagbeuk)

Vraagt niet veel onderhoud door de wat langzame groei. Is goed geschikt om te snoeien, bijvoorbeeld tot blok- of piramidevorm. Haagbeuk leent zich ook goed voor het maken van een soort plantentunnel, ook wel een loofgang of berceau genoemd.

Fagus sylvatica (gewone beuk)

Een haag van Fagus sylvatica is vrijwel het gehele jaar dicht. Het herfstblad blijft namelijk nog in de winter aan de planten zitten, tot het voorjaar (in tegenstelling tot Carpinus betulus waarvan het herfstblad afvalt). Daarna verschijnt er snel jong en frisgroen blad. Fagus sylvatica is als haag mooi te combineren met de rode beuk, Fagus sylvatica 'Atropurpurea'.

Ligustrum ovalifolium (gewone liguster)

Een klassieker om te gebruiken als haag. Donkergroene blad blijft ook in de winter aan de plant, maar het kan vallen bij veel vorst. Het sortiment reikt verder dan Ligustrum ovalifolium en bestaat bijvoorbeeld ook uit bontbladige cultivars zoals 'Argenteum' (zilverbont) en 'Aureum' (geelbont).

Prunus lusitanica

Portugese laurier, vormt glanzend groen blad en bloeit met witte bloemen in opgaande trossen. De cultivar 'Angustifolia' groeit langzamer dan de soort Prunus lusitanica, daardoor zeer geschikt als haag.

Spiraea x vanhouttei (spierstruik)

Voorals geschikt om toe te passen als weelderige haag. Bloeit in het voorjaar rijkelijk met witte bloemetjes. Groeit vrij breed met overhangende takken.

Taxus baccata

De gewone taxus groeit langzaam en is goed te snoeien, waardoor de soort uitermate geschikt is als haag. Vormt rode bessen in het najaar die vogels eten..

Weigela

Geschikt voor aanplant als haag, groeit spreidend met overhangende takken. Het is een bladverliezende heester met cultivars die verschillend bloeien, zoals 'Red Prince' met felrode bloemen en 'Rosea' met rode-rose bloemen.

Plant eens een andere haag

Het sortiment dat geschikt is om aan te planten als haag, is groot en divers. Het bestaat uit bladverliezende soorten als Acer campestre en Spiraea x vanhouttei. En bladhoudende, dus wintergroene soorten als Buxus sempervirens, Ilex aquifolium, Hedera helix, Osmanthus burkwoodii, Photinia fraseri 'Red Robin', Prunus laurocerasus 'Novita' en Prunus laurocerasus 'Genolia'.

Daarnaast zijn coniferen geschikt, bijvoorbeeld soorten met groene schubben als Thuja occidentalis 'Smaragd', gele schubben als Chamaecyparis lawsoniana 'Ivonne', en blauwe schubben als Chamaecyparis lawsoniana 'Columnaris'.

Hagen die vogels aantrekken

- Amelanchier lamarckii (krentenboompje)
- Carpinus betulus (haagbeuk)
- Crataegus monogyna (meidoorn)
- Prunus avium (zoete kers)
- Pyracantha coccinea (vuurdoorn)

Ter inspiratie enige soorten die nog weinig worden toegepast als haag, maar er wel heel geschikt voor zijn:

Aronia melanocarpa (zwarte appelbes)

Bloeit vanaf half mei met witroze bloempjes in groepjes, gevolgd door zwartblauwe bessen. Kan tegen strooizout.

Berberis aggregata (roze berberis)

Bloeit met lichtgele bloemen in de zomer, gevolgd door oranje-rode bessen die eetbaar zijn. Wel zuur, maar de bessen hebben een geneeskrachtige werking.

Berberis thunbergii 'Atropurpurea' (Japanse zuurbes)

Zuurbes met rood blad, bloeit in mei/juni met gele tot rode bloemen, gevolgd door rode bessen die vogels eten. Geschikt voor lage haag.

Chaenomeles japonica (Japanse sierkwee)

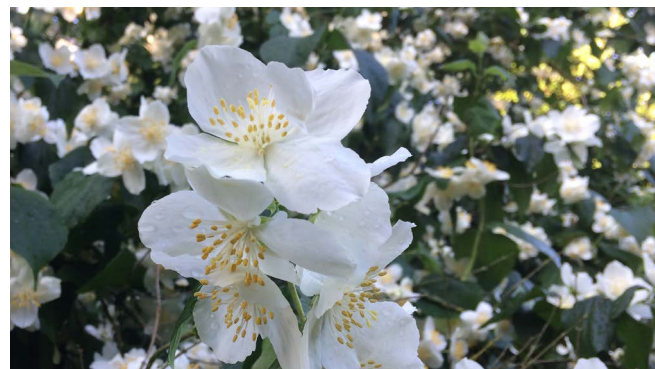
Bloeit in het voorjaar met zalmkleurig tot oranje-rode bloemen, waarna bladeren verschijnen en geurende, geelgroene vruchten die op kleine appeltjes lijken. Plant is ondoordringbaar door dichte groeiwijze en takdoorns. Snoei hoeft vrijwel niet, maar kan wel tot blokhaag.

Cornus alba 'Sibirica' (witte kornoelje)

Bloeit in het voorjaar met schermen kleine, witte bloemetjes. Vaak is er nog een tweede bloei. Na de bloei verschijnen witte bessen die door vogels worden gegeten.

Cornus mas (gele kornoelje)

Bloeit vanaf het vroege voorjaar rijk op het kale hout, met kleine bloemen die een haag massaal geel kleuren. Vormt richting najaar rode, eetbare bessen.

Hagen die lekker ruiken

- Buddlejia davidii (vlinderstruik)
- Deutzia gracilis (bruidsbloem)
- Philadelphus virginal (boerenjasmijn)
- Rosa rugosa (Japanse bottelroos)
- Syringa vulgaris (sering)

Ligustrum vulgare 'Lodense' (kleine liguster)

Kleinste liguster, groeit 25-35 cm per jaar en is daardoor geschikt voor lage hagen. Struik is fijnbladig en groeit opgaand. Semi-wintergroen, blad blijft lang aan de plant hangen.

Salix purpurea 'Nana' (bittere wilg)

Jonge blad is grijsgroen en verkleurt naar felgeel in de herfst. Verdraagt snoei heel goed en kan daardoor goed als haag worden toegepast.

Salix repens var. nitida (kruipwilg)

Jonge twijgen groeien eerst opgaand en gaan later overhangen. Zilverachtige, kleine blaadjes. Lukt bijen en vlinders en is goed toe te passen als natuurlijke, rustieke haag.

Spiraea douglasii (spierstruik)

Bloeit in de zomer met veel roze bloemen die de hele bovenkant van de plant bedekken.

Symphoricarpos x chenaultii 'Hancock' (sneeuwbes)

Bloeit in de zomer met kleine roze bloemetjes, gevolgd door opvallende ronde en purperroze bessen.

Haagplanten met bewezen positieve invloed

Welke haagplanten hebben een positieve invloed op het klimaat, de luchtkwaliteit en de leefomgeving? Dit is wetenschappelijk onderzocht door Wageningen University & Research, bij diverse boomsoorten waarvan deze vier goed als haagplant zijn te gebruiken:

Alnus glutinosa

Grote wegvangcapaciteit fijnstof en NOx, veel vastlegging CO₂, hoge waarde als stuifmeelbron voor insecten.

Carpinus betulus

Grote wegvangcapaciteit NOx, zeer veel vastlegging CO₂.

Crataegus monogyna

Veel vastlegging CO₂, hoge waarde als nectarbron voor insecten.

Taxodium distichum

Grote wegvangcapaciteit fijnstof, zeer veel vastlegging CO₂.

DE GROENE STAD

Stichting De Groene Stad zet zich in voor een fijne en gezonde leefomgeving. De stichting promoot de toepassing van groen in en om gebouwen, dorpen en steden. Bomen en planten zorgen aantoonbaar voor een beter klimaat, een schonere lucht en bevordert het welzijn van de mens.

www.degroenestad.nl

www.ltobomenenvasteplanten.nl

Foto's: Beeldbank van de Leefomgeving Sjon.nl